

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Воловика Сергія Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Характеристика особистості здобувача

Воловик Сергій Володимирович у 2003 році закінчив Харківський Національний університет внутрішніх справ за спеціальністю «Правознавство», освітній рівень «спеціаліст». У 2020 вступив до аспірантури Сумського державного університету за спеціальністю 081 «Право».

З 2003 року має досвід практичної діяльності в юридичній сфері, з 2010 року – в судовій системі. У грудні 2010 року призначений на посаду судді Сумського окружного адміністративного суду, з листопада 2017 року безстроково.

Темі дисертації затверджено на засіданні Вченої ради СумДУ (протокол № 13 від 26 червня 2020 року).

За час навчання в аспірантурі Воловик С.В. зарекомендував себе сумлінним, відповідальним та високопрофесійним науковцем. Опанував та оволодів сучасними методами наукових досліджень.

Прийняв участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема міжнародній науково-практичній конференції «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів» (Суми, 2020 і 2021 рр.); всеукраїнських науково-практичних конференціях «Теорія та практика сучасної юриспруденції» (Харків, 30 травня 2020 р.); «Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки держави» (Київ, 24 червня 2021 р.).

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 10 наукових праць, з яких 6 статті у фахових наукових виданнях України та науково-періодичних виданнях інших держав, 4 тез доповідей у матеріалах конференцій.

Дисертаційна робота Воловика С.В. є комплексним дослідженням, спрямованим на визначення та формування змісту і особливостей адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Актуальність теми дослідження. До початку повномасштабного вторгнення росії в Україну питання охорони інтелектуальної власності, де захист відбувається на рівні кримінального, цивільного та господарського судочинства, досліджували лише в контексті захисту авторів творів, патентів, реєстрації й захисту торговельних марок, промислових зразків тощо, відповідно не приділяли уваги питанням реєстрації та захисту комерційних моделей і винаходів, що стосуються зброї, ракет, інших літальних апаратів або будь-яких їх компонентів. Тобто сьогодні в умовах війни питання щодо

надійного та дієвого захисту секретного винахідництва, засекречування патентів і відповідних корисних моделей є вельми актуальним, а дослідження в цьому контексті адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду в Україні лише підкреслює своєчасність та необхідність проведення цього наукового дослідження.

Повертаючись до дозованих років, необхідно зазначити, що відповідно до статистичних даних Касаційного господарського суду у 2020 р. до нього надійшло 104 касаційні скарги у справах стосовно захисту авторських прав та прав інтелектуальної власності, з яких не було прийнято лише 21 скаргу. У 2021 р. за перші 6 місяців роботи суду надійшло 84 касаційні скарги, у 16 випадках було відмовлено в прийнятті 11 скарг. Сьогодні ж в умовах воєнного стану діяльність господарських судів має свої особливості, а відповідно, особливості здійснення судового захисту у сфері інтелектуальної власності. Так, під час Всеукраїнського вебінару для суддів місцевих та апеляційних господарських судів, який відбувся 14 квітня 2023 р., учасники зазначили, що найбільш актуальними викликами судової системи та правосуддя є перебої з електропостачанням судових установ, спричинені масовими обстрілами (як наслідок, судові засідання переносяться, а учасники судового розгляду не можуть забезпечити постійно свою особисту присутність або надати невідкладні документи чи копії тощо); поновлення процесуальних строків (ця проблема є однією з основних, оскільки сам по собі факт запровадження на всій території України воєнного стану не є підставою для поновлення процесуального строку, проте це питання вирішується в кожному окремому випадку) та ін.

Враховуючи зазначене, варто наголосити, що загальна державна система захисту та охорони сфери інтелектуальної власності продемонструвала на практиці свою низьку ефективність щодо виконання базових завдань і відповідно нездатність забезпечити сталій розвиток та функціонування сфери інтелектуальної власності як однієї з важливих складових національної системи інтелектуального сектору та економіки держави [296]. Саме тому з метою охорони сфери інтелектуальної власності, захисту прав і законних інтересів суб'єктів управління майновими авторськими та суміжними правами в Україні вперше за історію незалежності 29 вересня 2017 р. згідно з Указом Президента України створений Вищий суд з питань інтелектуальної власності, або ІР-суд (№ 299/2017).

З моменту створення ІР-суду в Україні й до цього часу спори у сфері інтелектуальної власності розглядають господарські суди, навантаження на які сьогодні складно переоцінити, а той факт, що спори розглядають судді роками, призводить до низки порушень: процесуальних строків, прав та законних інтересів сторін у справі, права на справедливий суд та взагалі завдають шкоди авторитету суду. А початок повномасштабного вторгнення в Україну взагалі зумовив перегляд базових положень щодо захисту секретного винахідництва у сфері оборони, з огляду на це винісла нагальна потреба в діяльності ІР-суду в Україні.

З урахуванням наведеного й того, що створення ІР-суду в Україні відбувається як крок з адаптації судової системи України до практики та стандартів країн Європейського Союзу, сьогодні дуже актуальними є ґрунтовне наукове дослідження сутності адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні та вивчення успішного зарубіжного досвіду діяльності аналогічних судових органів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація відповідає положенням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII; Стратегії реформування державного управління України на 2022—2025 роки, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р; Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р; Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021—2023 роки, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021; Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, схваленим Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019; Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України «Про оголошення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого суду з питань інтелектуальної власності» № 98/зи-17 від 30.09.2017 р.; Пріоритетним напрямком розвитку правової науки на 2016—2020 роки, затвердженим Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р., а також виконана в межах науково-дослідної теми Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Концептуальні засади реформування системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U000779).

Особистий внесок здобувача у виконання дисертаційної роботи

Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням. Автором дисертації особисто виконано огляд та аналіз даних літератури за темою наукового дослідження, сформульовані мета роботи, її завдання, створений план. Дисертантом власноруч реалізовані всі етапи дисертаційного дослідження та підготовлені всі розділи роботи з використання сучасних методів наукового дослідження. Дисертантом разом із науковим керівником проведено узагальнення одержаних результатів дослідження, сформульовано основні положення та висновки. Автором самостійно підготовлені матеріали для публікацій та прилюдних виступів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що сформульовані в дисертації

Дисертаційне дослідження Воловика Сергія Володимировича виконано на високому методичному рівні з використанням комплексу сучасних методів дослідження. Основні наукові положення та висновки, сформульовані в

дисертації, логічно випливають з одержаних результатів та є достатньо обґрунтованими. Вони відповідають поставленій меті та завданням дослідження. Дисертаційну роботу виконано на достатньо обґрунтованому рівні. Чітко структуровано основні напрямки дослідження, зокрема загальна характеристика діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні; адміністративно-правовий статус ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні; шляхи удосконалення діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Наукова новизна результатів

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у сучасній адміністративно-правовій науці науковим дослідженням сутності адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем, зокрема:

вперше:

– запропоновано інноваційне трактування концепції «адміністративно-правовий статус ІР-суду України» як багатовимірної конструкції, що охоплює гетерогенну сукупність взаємопов'язаних елементів, детермінованих адміністративно-правовими нормами. Ця конструкція включає: 1) порядок утворення, реорганізації й припинення суду; 2) місце в системі судуєстрою України; 3) мету, завдання і принципи діяльності суду; 4) компетенцію та повноваження; 5) відповідальність суддів; 6) юридичні гарантії діяльності; 7) правові норми, що регулюють діяльність ІР-суду;

– систематизовано принципи функціонування ІР-суду, що включають: законність, верховенство права, спеціалізацію, інстанційність, доступність правосуддя, темпоральну раціональність судового провадження, лінгвістичну уніфікацію судочинства, незалежність, повноважність судового органу, професійну компетентність та конфіденційність суддів, а також принцип безперервності функціонування судової інституції;

– концептуалізовано зміст адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду в Україні як інтегративної системи нормативно-правових актів, що детермінують загальні та спеціальні аспекти функціонування судового органу та професійної діяльності суддівського корпусу.

Практичне значення отриманих результатів

Аналіз дисертаційної роботи показав, що дослідження Воловика Сергія Володимировича доповнюють та поглиблюють знання, щодо адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. Отримані дані дають підставу для подальшого вивчення шляхів удосконалення діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Одержані результати дослідження використано в науковій діяльності Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності, зокрема, при здійсненні правосуддя у сфері інтелектуальної власності в Господарському суді Сумської області та Територіальному управлінні Державної судової адміністрації України в Сумській області

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях, персональний внесок здобувача

За результатами дисертації опубліковано 10 наукових праць, з яких 5 статті у фахових наукових журналах України, 1 стаття в зарубіжному фаховому виданні та 4 тези доповідей у матеріалах конференцій. Сукупність усіх публікацій відображає викладені в дисертації результати дослідження, що відповідає вимогам п. 8, 9 вимог до присудження ступеня доктора філософії «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Оцінка мови та стилю дисертації

Матеріали дисертації викладено українською мовою, послідовно, за формально-логічною структурою з дотриманням наукового стилю написання.

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно, і не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта Воловика Сергія Володимировича.

Відповідність фаху

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 081 Право.

Відеутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки дисертаційної роботи Воловика Сергія Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні», на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисних спотворень не виявлено. Звідси можна зробити висновок про відеутність порушень академічної доброчесності.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Воловик С. В. Принципи діяльності ІР-суду в Україні. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2020. № 2 (89). С. 116-23.
2. Воловик С. В. ІР-суд як суб'єкт реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 3. С. 264-270.
3. Воловик С. В. Юрисдикція ІР-суду: питання теорії та практики. Право і безпека. 2020. № 4. С. 104-109.
4. Воловик С. В. Завдання та функції ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2021. № 2 (94). С. 98-107.
5. Воловик С. В. Адміністративно-правовий статус вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 2. С. 180-185.
6. Воловик С. В. Зарубіжний досвід організації та діяльності ІР-суду та можливості його використання в Україні. Visegrad journal on human rights. 2021. № 3. С. 299-303. (Словацька Республіка).
7. Воловик С. В. Європейський досвід організації та діяльності ІР-суду та можливості його використання в Україні. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції: у 2 ч. (м. Суми, 21–22 травня 2020 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, Суми: Сумський державний університет, 2020. Ч. 2. С. 223-226.
8. Воловик С. В. Передумови створення ІР-суду в Україні. Теорія та практика сучасної юриспруденції: матеріали XXIV науково-практичної конференції (м. Харків, 30 травня 2020 року). Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2020. С. 178-179.
9. Воловик С. В. Місце та роль ІР-суду у системі судової влади України. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 20–21 травня 2021 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, В. В. Миргород-Карпова, А. В. Стебляк, Суми: Сумський державний університет, 2021. С. 443-446.
10. Воловик С. В. Адміністративно-правове забезпечення діяльності вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні. Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки держави: матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 24 червня 2021 року). Київ: Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. С. 67-68.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Воловика Сергія Володимировича за актуальністю проблеми, методичними підходами, обсягом, ґрунтовністю аналізу та інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу принципів наукових положень, науково-теоретичним та практичним значенням повністю

відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а дисертантка, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова апробаційної ради
зі спеціальності 081 «Право»,
директор Навчально-наукового
інституту права
доктор юридичних наук, професор

Анатолій КУЛИШ